

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 21.4.2010
KOM(2010)173 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE
EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE**

O STREDNODOBOM PRESKÚMANÍ EXTERNÉHO MANDÁTU EIB

{SEK(2010) 442}

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Význam a výkonnosť operácií EIB v jednotlivých regiónoch.....	3
2.1.	Predvstupové krajiny.....	4
2.2.	Susedné krajiny	5
2.2.1.	Stredomorské susedné krajiny.....	5
2.2.2.	Východné susedné krajiny a Rusko	6
2.3.	Ázia a Latinská Amerika (ďalej len „ALA“).....	7
2.4.	Juhoafrická republika	8
3.	Pridaná hodnota operácií EIB a záruka EÚ.....	8
3.1.	Finančná pridaná hodnota	8
3.2.	Nefinančná pridaná hodnota	9
4.	Spolupráca s Komisiou a s medzinárodnými finančnými inštitúciami/európskymi dvojstrannými finančnými inštitúciami.....	10
4.1.	Spolupráca s Komisiou	10
4.2.	Spolupráca s medzinárodnými finančnými inštitúciami/európskymi dvojstrannými finančnými inštitúciami.....	10
5.	Záver	11

1. Úvod

Činnosti Európskej investičnej banky (ďalej len „EIB“) mimo EÚ predstavujú približne 10 % z celkového objemu činností EIB. Projekty, ktoré sa podpísali mimo EÚ, v roku 2009 dosiahli 8,8 miliardy EUR z celkového financovania zo strany EIB vo výške 79,1 miliardy EUR.

Vo väčšine operácií EIB v oblasti externého financovania sa využívajú výhody rozpočtovej záruky EÚ, ktorou sa kryjú riziká štátneho alebo politického charakteru. Táto záruka sa poskytuje v rámci mandátu (tzv. „externého mandátu“) formou rozhodnutia Parlamentu a Rady. Nedávno sa záruka EÚ obnovila rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 633/2009/ES z 13. júla 2009¹ (ďalej len „rozhodnutie“). Externý mandát na roky 2007 – 2013 v súčasnosti zahŕňa 64 krajín a/alebo území v predstupových, susedných, ázijských, latinsko-amerických krajinách, ako aj Juhoafrickú republiku.

Naproti tomu sa na činnosti EIB v krajinách AKT vzťahuje osobitná dohoda o partnerstve AKT – EÚ (ďalej len „dohoda z Cotonou“), ktorá sa financuje z Európskeho rozvojového fondu (ďalej len „ERF“)².

Popri úveroch EIB poskytovaných v rámci externého mandátu a úveroch, na ktoré sa vzťahuje dohoda z Cotonou môže EIB poskytovať na vlastné riziko úvery tretím krajinám na operácie s investičnou úrovňou na základe článku 16 svojho štatútu.

V článku 9 rozhodnutia sa od Komisie žiada, aby predložila strednodobú správu o jeho uplatňovaní, spolu s návrhom na jeho zmenu a doplnenie, pričom má vychádzať okrem iného z externého hodnotenia. Toto oznámenie (ďalej len „správa“) a pripojený pracovný dokument útvarov Komisie – spolu ďalej len „hodnotenie“ – vychádza z externého hodnotenia pod dohľadom a riadením riadiaceho výboru odborníkov, z hodnotenia, ktoré vykonala externá poradenská spoločnosť (COWI) a z konkrétnych hodnotení, ktoré vykonal hodnotiaci útvar EIB. V hodnotení sa prezentuje a posudzuje činnosť EIB v oblasti financovania na základe súčasného mandátu do konca roku 2009. Pracovný dokument útvarov Komisie obsahuje aj podrobnú prezentáciu činnosti EIB v oblasti externého financovania v roku 2009. Celý balík sa teda skladá zo strednodobej správy, ako sa uvádza v článku 9 rozhodnutia, ako aj z výročnej správy za rok 2009, ako sa uvádza v článku 6 rozhodnutia. Závery správy tvoria základ sprievodného legislatívneho návrhu na zmenu a doplnenie rozhodnutia.

2. VÝZNAM A VÝKONNOSŤ OPERÁCIÍ EIB V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH

Pri hodnotení sa zistilo, že operácie EIB v rámci mandátu, ktoré sa vykonali v rokoch 2000 až 2009, boli v súlade s vonkajšími politikami EÚ, aj keď sa uznáva že táto politika bola široko vymedzená a EIB sa ponechal veľký priestor na zásahy vo väčšine sektorov investičnej činnosti. Pri hodnotení sa zistilo, že stanovenie strategické priradenie priorit cieľom by pomohlo lepšie sa zamerať na rozhodujúce politické ciele EÚ. Preto sa v hodnotení navrhuje vytvoriť jasnejšiu väzbu medzi politickými cieľmi EÚ a ich vykonaním v praxi zo strany EIB.

¹ Rozhodnutie, ktorým sa Európskej investičnej banke poskytuje záruka Spoločenstva na straty z úverov a záruk za úvery na projekty mimo Spoločenstva, Ú. v. EÚ L 190, 22.7.2009, s. 10.

² Okrem toho EIB uvoľňuje vlastné zdroje na úvery pre krajiny AKT, kryté zárukou od členských štátov.

Pri hodnotení sa okrem toho dospelo k záveru, že súčasný systém stanovovania regionálnych cieľov v odôvodneniach rozhodnutia o mandáte je pomerne strnulý, pretože sa v ňom nezohľadňuje vývoj politik EÚ, ich priority a meniace sa okolnosti. Existujúci systém súčasne nesie v sebe riziko, že sa EIB zaoberá príliš mnohými rôznymi cieľmi, čím sa pre EIB obmedzí priestor na poskytovanie pridanej hodnoty v oblastiach, kde má komparatívnu výhodu.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené sumy, ktoré EIB podpísala na základe záruky EÚ, v členení podľa regiónov. Na konci roka 2009 po uplynutí 3 rokov zo 7-ročného mandátu. t. j. 43 % z času trvania mandátu, sa podpísalo celkovo 46 % z celej maximálnej sumy pre mandát. Sú tu však značné regionálne rozdiely: využitie mandátu bolo osobitne intenzívne v predvstupových krajinách a v Ázii, u južných susedov a v Latinskej Amerike bolo v súlade s priemernou úrovňou a nízke u východných susedov a v Rusku. Vzhľadom na súčasný uspokojujúci pokrok pri vykonávaní mandátu a vzhľadom na urýchlenie financovania v reakcii na krízu, ktorá bude pravdepodobne pokračovať aj v roku 2010, je možné, že EIB dosiahne niektoré regionálne stropy pred koncom obdobia mandátu, najmä v predvstupových krajinách a v ázijských a latinsko-amerických regiónoch (ďalej len „ALA“).

Tabuľka 1 – Úroveň záväzku na základe mandátu na roky 2007 – 2013 na konci roka 2009

	Maximálne financovanie na roky 2007 – 2013 (milión EUR)	Čisté podpísané sumy k 31.12.2009 (milión EUR)	Čisté podpísané sumy k 31.12.2009 (% z maximálnej sumy)
Predvstupové krajiny	8 700	5 262	60
Južné susedné krajiny	8 700	3 860	44
Východné susedné krajiny a Rusko	3 700	403	11
Ázia	1 000	616	62
Latinská Amerika	2 800	1 305	47
Juhoafrická republika	900	483	54
Spolu	25,800	11,929	46

Pracovný dokument útvarov Komisie obsahuje podrobnú analýzu rozdelenia financií od EIB na základe mandátu podľa sektorov, celkovo a na jednotlivé regióny, ako aj mieru vyplatených finančných prostriedkov.

2.1. Predvstupové krajiny

Rozsah pôsobnosti mandátu pre predvstupové krajiny je najširšia z regionálnych mandátov, keďže EIB môže podporovať širokú škálu priorít podľa dohôd o prístúpení a európskom partnerstve a podľa dohôd o stabilizácii a pridružení.

Financovanie zo strany EIB v súčasných predvstupových krajinách sa výrazne zvýšilo v rokoch 2000 – 2009 na základe záruky Spoločenstva, ako aj na vlastné riziko banky, najmä v dôsledku výrazne narastajúcich činností v Turecku (z priemernej úrovne 500 miliónov

EUR/rok na začiatku obdobia 2000 – 2007 na viac ako 2,5 miliardy EUR/rok v rokoch 2008 a 2009). V roku 2009 celková výška úverov v predvstupových krajinách dosiahla 4,3 miliardy EUR, z ktorých 2,9 miliardy EUR patrilo pod záruku EÚ.

Hlavná oblasť činnosti sa sústredila na sektor dopravy, ktoré predstavuje 50 % z celkového objemu úverov na základe predchádzajúceho mandátu a 39 % doteraz na základe súčasného mandátu. Potom nasledujú celkové úvery, väčšinou pre malé a stredné podniky, ktoré vzrástli z 22 % na 30 % v období medzi dvoma mandátmi. Významné zvýšenie činnosti v sektore malých a stredných podnikov počas niekoľkých posledných rokov vyvolala potreba podporiť finančný sektor v strednej a východnej Európe s cieľom financovať reálnu ekonomiku v čase finančnej krízy. Toto úsilie viedlo aj k užšej spolupráci EIB s EBOR a so skupinou Svetovej banky na základe spoločného akčného plánu medzinárodných finančných inštitúcií. V rokoch 2008 a 2009 celková suma úverov podpísaných na financovanie malých a stredných podnikov v predvstupových krajinách predstavovala 3,8 miliardy EUR, čo zodpovedalo 49 % z celého objemu operácií EIB. V dôsledku toho sa zdvojnásobila úroveň ročných úhrad oproti úrovni, ktorá sa dosiahla v roku 2007.

Pri hodnotení sa zistilo, že EIB poskytovala významnú podporu predvstupovým krajinám v kontexte procesu rozširovania financovaním dôležitých projektov a presadzovaním politik EÚ. Podiel úverov na infraštruktúru v oblasti životného prostredia bol však nízky (4 % a 2 % z objemu úverov na základe dvoch mandátov) a mal by sa výrazne zvýšiť v súlade s prioritou, ktorá sa tomuto sektoru prideliла na základe *acquis communautaire*, a s vysokými investíciami potrebnými na splnenie záväzkov, ktoré z *acquis communautaire* vyplývajú. Projekty infraštruktúry v oblasti životného prostredia mali osobitne nízku mieru vyplatených finančných prostriedkov v dôsledku vnútornej zložitosti projektov a administratívnej záťaže, ktorá vyžaduje posilnenie zdrojov určených zo strany EIB na prípravu projektov a na dohľad v tomto odvetví vrátane poskytovania technickej pomoci. A nakoniec sa pri hodnotení zistilo, že EIB mohla v niekoľkých prípadoch pomôcť predkladateľom projektov pri ich vypracovávaní, ak by mala k dispozícii početnejší personál a viac nástrojov technickej pomoci, ale konkrétne sa prestalo navrhovať, aby sa EIB zapájala do budovania všeobecnejších inštitúcií, čo v žiadnom prípade nie je v jej právomoci.

2.2. Susedné krajiny

2.2.1. Stredomorské susedné krajiny

V Stredozemskom regióne, najmä po zavedení nástroja FEMIP³, sa EIB zamerala na podporu rozvoja súkromného sektora a na vytváranie prostredia priaznivého pre súkromné podnikanie vrátane investovania do hospodárskej infraštruktúry v doprave, energetike, životnom prostredí a telekomunikáciách. Po zavedení nástroja FEMIP v roku 2002 a po jeho posilnení v roku 2006 sa činnosť EIB čoraz viac považovala za hodnotnú súčasť európsko-stredozemskej politiky a Únie pre Stredozemie. Ročný objem úverov sa zvýšil z priemernej úrovne 773 miliónov EUR/rok v rokoch 2000 – 2002 na 1 378 miliónov EUR/rok v rokoch 2007 – 2009. Keďže úvery EIB dosiahli celkovú maximálnu výšku na základe predchádzajúceho mandátu a keďže úrokové miery na základe súčasného mandátu sú v súlade s predpokladmi, uplatňovanie vlastných nástrojov Stredomorského partnerstva proti rizikám bolo doteraz pomalšie. Na základe týchto vlastných nástrojov na financovanie rizikových investícií Rada

³ Nástroj pre euro-stredozemské partnerstvo.

guvernérov EIB uvoľnila celkovú sumu 2 miliardy EUR⁴ na roky 2007 – 2013, z ktorých iba 14 % bolo viazaných ku koncu roka 2009.

Rámec nástroja FEMIP, ktorý predstavuje úzke prepojenie medzi úvermi EIB a grantovými zdrojmi uvoľnenými na základe rozpočtu EÚ na technickú pomoc a rizikový kapitál, spolu s intenzívnym zapojením partnerských krajín do strategického plánovania činností EIB znamená, že tu existuje silné politické ukotvenie činnosti EIB v rámci priorit EÚ.

Na základe súčasného mandátu úvery vo verejnom sektore predstavovali 35 % zo všetkých podpísaných úverov v porovnaní s 23 % na základe predchádzajúceho mandátu. Hnacou silou tohto zvýšenia boli celkové úvery pre malé a stredné podniky (ktoré tvorili 16 % z celkového objemu úverov na základe nového mandátu) prostredníctvom súkromných priemyselných investícií (10 %) a podporou zapojenia súkromného sektora cez verejno-súkromné partnerstvá do projektov infraštruktúry v oblasti životného prostredia a iných infraštruktúrnych projektov vo výške 9 %. Okrem toho počas posledných troch rokov EIB pokročila v realizácii osobitného balíka FEMIP, na základe ktorého EIB financuje operácie s vyšším rizikom v súkromnom sektore v stredomorských krajinách. Úverová činnosť EIB v stredomorských krajinách sa užitočným spôsobom doplnila o súkromné kapitálové investície, ktoré počas posledných piatich rokov dosiahli v priemere výšku 44 miliónov EUR za rok. Napriek tomuto pokroku by sa malo robiť viac pre podporu rozvoja miestneho súkromného sektora, ktorý je rozhodujúcou prioritou pre stredomorské krajiny, ako aj na podporu pilotných projektov na základe iniciatívy Únie pre Stredomorie.

Komisia v máji 2008 podala legislatívny návrh na úpravu článku 23 nariadenia o nástroji európskeho susedstva a partnerstva⁵ a keby sa táto úprava prijala, mohli by sa používať spätné toky z predchádzajúcich operácií na základe nástroja FEMIP, čím by sa Komisii umožnilo zvýšiť podporu pre súkromný sektor v stredozemských krajinách. Tento návrh prijal Európsky parlament, zatiaľ čo Rada jeho preskúmanie odložila.

2.2.2. *Východné susedné krajiny a Rusko*

Prvý mandát pre Rusko⁶ (85 % z uvoľnených 100 miliónov EUR) a druhý mandát pre Rusko, Ukrajinu a Moldavsko (46 % z uvoľnených 500 miliónov EUR) čiastočne podpísala EIB. Na základe predchádzajúceho a súčasného mandátu sa iba 11 % z uvoľnenej sumy 3,7 miliardy EUR podpísalo ku koncu roka 2009. V prvom štvrtroku 2010 boli podpísané tri nové operácie s využitím celkovej sumy 748 miliónov EUR, t. j. 20 % z uvoľnenej sumy. Pokiaľ ide o vyplatenie finančných prostriedkov, suma podpísaná na základe prvého mandátu sa vyplatila v plnej výške, zatiaľ čo jedna tretina sumy podpísanej na základe druhého mandátu sa vyplatila na konci roka 2009. Na základe súčasného mandátu sa 29 % z podpísanej sumy vyplatilo na konci roka 2009.

Dôvody takéhoto pomalého čerpania možno pripísať niekoľkým faktorom, najmä úzkemu sektorovému zameraniu mandátov, politickému a hospodárskemu prostrediu partnerských krajín, ktoré vážne zasiahla kríza, obmedzenými investíciami iniciátorov projektov v regióne

⁴ Pokiaľ ide o obdobie rokov 2000 – 2006, na základe nástroja pre euro-stredozemské partnerstvo I sa uvoľnila 1 miliarda EUR, z ktorých bolo viazané 0,63 miliardy EUR.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1638/2006 z 24. októbra 2006, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia zriaďujúce nástroj európskeho susedstva a partnerstva.

⁶ Environmentálne partnerstvo Severnej dimenzie.

do sektorov, na ktoré je zacielený mandát⁷, a času potrebnému na stanovenie pracovných vzťahov pre spolufinancovanie s EBOR. Niektoré investície oddialila slabá projektová príprava a obmedzené vykonávacie kapacity predkladateľov projektov v regióne. Okrem toho niekoľko projektov v odvetví dopravy v Rusku sa zastavilo v dôsledku sporov medzi EÚ a Ruskom o cestných a nákladných poplatkoch a o právach na prelety ponad Sibír.

Pomerne nepružný charakter memoranda o porozumení, ktorým sa riadi spolupráca medzi Komisiou, EIB a EBOR a obmedzené personálne zdroje EIB spôsobili zníženie účinnosti intervencie EIB v tomto regióne. Komisia, EIB a EBOR v súčasnosti posudzujú uvedené memorandum o porozumení s cieľom zlepšiť svoju spoluprácu.

2.3. Ázia a Latinská Amerika (ďalej len „ALA“)

V rozhodnutí sa výslovne vyžaduje opakované preskúmanie cieľov mandátu pre ALA, ktoré boli v rámci súčasného mandátu rozšírené tak, aby nezahŕňali iba posilnenie prítomnosti EÚ prostredníctvom priamych zahraničných investícií a prenosu technológie a know-how, ale aj udržateľnosti životného prostredia vrátane zmeny klímy a energetickej bezpečnosti. Okrem toho sa od EIB žiadalo, aby postupne dala do súladu svoju činnosť so stratégiou spolupráce EÚ a aby rozšírila svoje financovanie na viac krajín vrátane menej prosperujúcich krajín.

V objemovom vyjadrení EIB viazala celú sumu, ktorá bola k dispozícii na základe predchádzajúceho mandátu pre krajiny ALA, a viazala už viac ako 50 % z maximálnej sumy na základe súčasného mandátu. V Latinskej Amerike väčšina úverov (93 %) na základe súčasného mandátu smerovala do telekomunikácií a výrobných odvetví na posilnenie prítomnosti EÚ. Zároveň EIB podpísala niekoľko úverov (7 %) na podporu udržateľnosti životného prostredia, najmä do oblasti obnoviteľných energií. V Ázii väčšina úverov išla do oblasti obnoviteľných energií a do opatrení na zmiernenie následkov po prírodnej katastrofe (76 %) a zvyšok sa vložil do priamych zahraničných investícií. EIB takisto uzatvorila dve veľké operácie na vlastné riziko: úverový rámec vo výške 500 miliónov EUR na podporu projektov súvisiacich so zmenou klímy v Číne a úver na projekty vodných elektrární v Paname. Posun zásahu EIB smerom k operáciám s vyššou pridanou hodnotou na podporu udržateľnosti životného prostredia sa môže považovať za uspokojivý pre Áziu, ale vo vzťahu k Latinskej Amerike by sa mal zlepšiť. Miera vyplatených finančných prostriedkov v regiónoch je najvyššie (80 % zo súm viazaných na základe predchádzajúceho mandátu), v čom sa prejavuje aj pomerne vysoký podiel projektov v súkromnom sektore, ktoré sa často vyplácajú rýchlejšie ako napríklad veľké projekty pre infraštruktúru vo verejnom sektore.

Pri hodnotení sa zistilo, že malý rozsah mandátu pre ALA, ako aj veľmi obmedzený prevádzkový personál EIB a nedostatok zvýhodnených zdrojov spôsobuje, že pre EIB je príliš náročné splniť veľký počet cieľov vytýčených v mandáte pre ALA. Napríklad, pre EIB je ťažké zamerať sa na menej prosperujúce krajiny, najmä na tie, ktoré čelia prísnyim požiadavkám na zvýhodnenie dlhov. Okrem toho sa zistilo, že neexistuje dôvod na to, aby sa zachoval cieľ podpory prítomnosti EÚ, najmä podpory pre priame zahraničné investície, vzhľadom na to, že EIB môže financovať tento druh činnosti na vlastné riziko a vzhľadom na obmedzenú pridanú hodnotu tohto druhu činnosti v porovnaní s inými prioritami, ktoré EIB

⁷ Podľa rozhodnutia by sa EIB vo východných susedných krajinách a Rusku mala zamerať na dopravu, energetiku, telekomunikácie a infraštruktúru v oblasti životného prostredia. Financovanie malých a stredných podnikov vo východných partnerských krajinách sa stalo opodstatneným až v posledných rokoch.

podporuje na základe mandátu, ako je podpora zmiernenia účinkov zmeny klímy, adaptácia na zmenu klímy a efektívnosť zdrojov.

2.4. Juhoafrická republika

V Juhoafrickej republike EIB podpísala v plnej výške sumu uvoľnenú na základe predchádzajúceho mandátu a viazala už 54 % zo sumy, ktorá je k dispozícii na základe súčasného mandátu. Činnosť EIB sa zamerala na projekty verejnej infraštruktúry (v oblasti cenovo dostupného sociálneho bývania a súvisiacej mestskej infraštruktúry) a na celkové úvery v prospech malých a stredných podnikov. Úverovú činnosť užitočným spôsobom doplnila poradná úloha EIB vo fondoch rizikového kapitálu zriadených Komisiou.

Operácie EIB v Juhoafrickej republike boli zvlášť účinné vo verejnom sektore s jeho významnými investičnými potrebami v oblasti hospodárskej a sociálnej infraštruktúry. Operácie v súkromnom sektore boli najúčinnnejšie vtedy, keď sa vykonávali v spolupráci s miestnymi finančnými sprostredkovateľmi. EIB dokázala takisto prispieť k regionálnej integrácii s využitím možných synergií s činnosťami na základe dohody z Cotonou.

3. PRIDANÁ HODNOTA OPERÁCIÍ EIB A ZÁRUKA EÚ

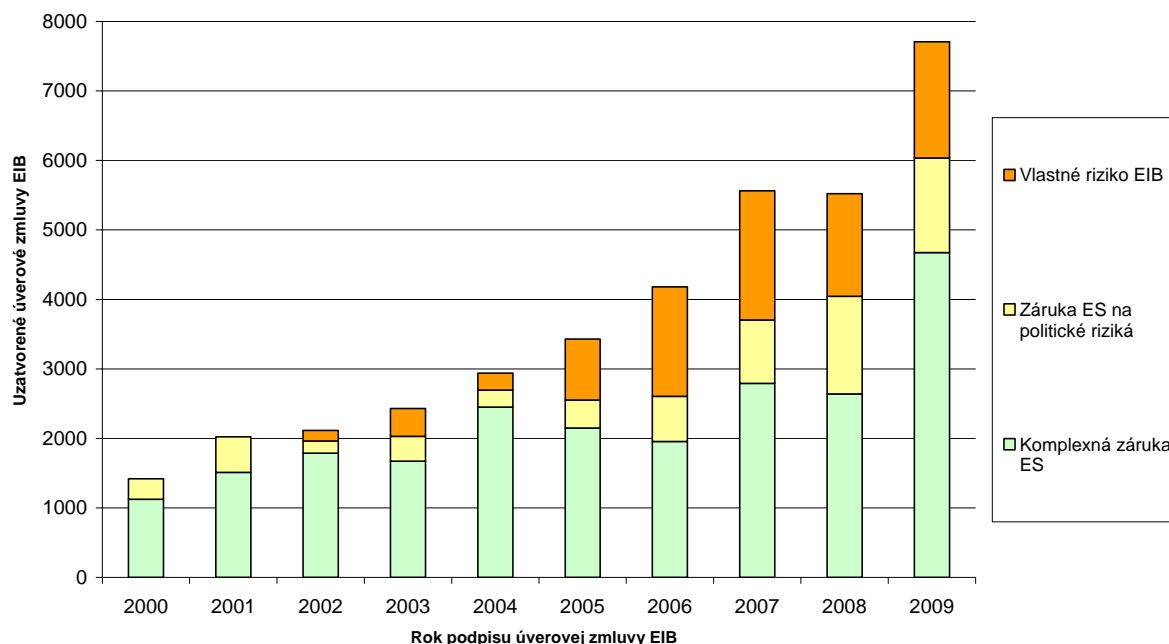
3.1. Finančná pridaná hodnota

EIB poskytuje finančnú pridanú hodnotu najmä prostredníctvom ponuky vysokých úverových súm s dlhšími termínmi splatnosti a lehotami odkladu za atraktívnych podmienok, aké na trhu nie sú dostupné. Pri hodnotení sa zistilo, že doplnkový charakter je zvlášť vysoký pri operáciách vo verejnom sektore, najmä pri investíciách do infraštruktúry. V súkromnom sektore dlhšie termíny splatnosti dávajú úverom od EIB doplnkový charakter, najmä v krajinách s menej rozvinutými finančnými trhmi. Zistilo sa, že finančná pridaná hodnota pri úveroch s kratšou lehotou splatnosti v súkromnom sektore má skôr urýchľovací charakter vzhľadom na to, že pomáha priťahovať spolufinancujúce strany. Doplnkový charakter úverov so zárukou EIB bol dosť obmedzený na úvery na podporu priamych zahraničných investícií EÚ, kde financovanie z komerčných bánk je za normálnych okolností ľahšie dostupné.

Záruka Spoločenstva bola kľúčový nástroj, ktorým sa EIB umožnila účasť v mnohých krajinách a u mnohých dlžníkov tým, že mohla intervenovať v krajinách a pri operáciách s vyšším rizikom a vytvorili sa atraktívnejšie finančné podmienky pre dlžníkov. Vzhľadom na túto skutočnosť Komisia a EIB by mali prehodnotiť obmedzenia stanovené v záručnej zmluve pre rizikové operácie na nižšej ako štátnej úrovni, pri ktorých sa zistilo, že majú obmedzujúci účinok na prístup malých obcí k úverom, najmä v niektorých krajinách, napríklad v Juhoafrickej republike.

Na základe rozhodnutia sa od EIB žiadalo, aby zvýšila svoje operácie mimo EÚ bez využitia záruky EÚ. Pre predvstupové, stredozemské a východné susedné krajiny vrátane Ruska EIB vytvorila významné vlastné medzisektorové nástroje na financovanie rizikových investícií. Ďalej sa zriadil nástroj pre energetickú udržateľnosť a bezpečnosť dodávok v sume 3 miliardy EUR, ktorý je okrem iného zameraný na problémy súvisiace so zmenou klímy. Poskytovanie úverov EIB na vlastné riziko je však obmedzené na krajiny s investičnou úrovňou a na štruktúry s investičnou úrovňou v krajinách s úrovňou nižšou ako investičná (napr. Turecko) vrátane operácií EÚ v oblasti priamych zahraničných investícií. V posledných 3 rokoch EIB zvýšila externé operácie na vlastné riziko, i keď tieto boli zamerané hlavne na predvstupové krajiny (stimulované vysokou schopnosťou Turecka a Chorvátska využívať fondy) a na Čínu.

Tabuľka 2 – Vývoj úverovej činnosti EIB podľa typu záruky v období 2000 – 2009

Pri hodnotení sa zistilo, že investičné potreby v regiónoch, ktoré patria pod mandát EIB, sú také významné, že úvery so zárukou, limitované narastajúcim obmedzovaním rozpočtu EÚ, sa musia doplniť významnou výškou úverov EIB na vlastné riziko, najmä pre krajiny a operácie s investičnou úrovňou. Po posilnení schopnosti EIB preberať na seba riziká v externých operáciách môže EIB poskytnúť jasnú pridanú hodnotu s použitím vlastnej súvahy, pričom operácie EIB so zárukou EÚ budú zamerané na krajiny a na operácie, v ktorých sú väčšie ťažkosti so získavaním financií na kapitálových trhoch.

Väčšia pridaná hodnota sa môže získať aj využitím výhodnej možnosti poskytovať záruky na základe mandátu (do mandátu táto možnosť patrí od roku 2007, ale na základe tohto mandátu doteraz EIB nepodpísala žiadnu záručnú operáciu) v súlade s tým, čo EIB už vykonáva v krajinách AKT, najmä vzhľadom na poskytovanie záruk finančným sprostredkovateľom na zmiernenie kapitálových obmedzení. Okrem toho hodnotiaci útvar EIB dospel k záveru, že pridaná hodnota operácií EIB by sa zvýšila, keby EIB zohrávala väčšiu úlohu pri rozvoji finančného sektora, ako aj pri financovaní v miestnych menách. Financovanie v miestnych menách však vyžaduje existenciu miestneho trhu s pokladničnými poukážkami a dlhopismi alebo swapový trh.

3.2. Nefinančná pridaná hodnota

Okrem významného finančného príspevku, ktorý sa poskytuje dlžníkom, EIB pozitívne prispieva prostredníctvom hodnotiaceho postupu, ktorý vychádza zo súladu s normami EÚ (najmä v oblasti životného prostredia a obstarávania) a z technickej a ekonomickej odbornosti zamestnancov EIB zodpovedných za projekty. Pridaná hodnota bola vyššia, keď EIB prispievala k príprave projektov prostredníctvom technickej pomoci alebo keď zvýšila úroveň projektov prostredníctvom zmluvných podmienok. Niektoré nedostatky sa zistili v etape

monitorovania, najmä pokiaľ ide o sledovanie zmluvných záväzkov a monitorovanie operácií prostredníctvom finančných sprostredkovateľov.

Pri hodnotení sa dospelo k záveru, že existujú možnosti na zvýšenie pridanej hodnoty, najmä vkladom väčších zdrojov do technickej pomoci pri príprave a vykonávaní projektov, ako aj dôslednejším monitorovaním projektov. Okrem toho po nadobudnutí účinnosti rozhodnutia v júli 2009 sa od EIB vyžaduje, aby zvýšila svoju činnosť pri podpore cieľov rozvojovej stratégie EÚ. To je neľahká úloha, keďže obchodný model EIB nie je orientovaný na činnosti náročné na zdroje, ako je financovanie rozvoja. To by okrem iného vyžadovalo posilnenie kapacity EIB na posudzovanie sociálnych a rozvojových hľadísk projektov, vrátane ľudských práv a rizík súvisiacich s konfliktami, a na aktívnu podporu konzultácií na príslušných miestach za prítomnosti miestnych zástupcov. A nakoniec, EIB by mala vymedziť výkonnostné ukazovatele pre oblasť cieľov rozvojovej stratégie.

4. SPOLUPRÁCA S KOMISIOU A S MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI/EURÓPSKÝMI DVOJSTRANNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI

4.1. Spolupráca s Komisiou

Pri hodnotení sa ukazuje, že zatiaľ čo spolupráca medzi EIB a Komisiou bola do roku 2000 veľmi obmedzená, v rokoch 2000 – 2009 sa postupne zintenzívňovala. Táto spolupráca prebieha na rôznych úrovniach, od politických rozhovorov po spoločné programy a spoluprácu na úrovni oblasti, aj prostredníctvom účasti delegácií EK. Podmienky tejto spolupráce sa ustanovujú v memorande o porozumení, ktoré tieto dve inštitúcie nedávno uzatvorili. Zistilo sa však, že existujú možnosti na zlepšenie spolupráce presnejšou formuláciou činností týchto dvoch inštitúcií a zaistením lepšej ucelenosti a väčšej integrácie v etape programovania a vykonávania.

Jeden z príkladov spolupráce medzi Komisiou a EIB bol nástroj FEMIP, ktorý zahŕňa užší dialóg v rámci riadiaceho výboru FEMIP a zasadnutia ministrov, ako aj spoločné programy pre rizikový kapitál a technickú pomoc. Komisia v poslednom čase zaviedla niekoľko finančných mechanizmov na základe nástrojov IPA, ENPI a DCI s cieľom zlúčiť rozpočtové granty a pôžičky od EIB, EBOR a iných európskych viacstranných a dvojstranných finančných inštitúcií. Ukazuje sa, že tieto mechanizmy predstavujú hodnotné nástroje na zvýšenie účinnosti pomoci, na podporu spolupráce a na stimuláciu zdrojov v prospech partnerských krajín, i keď existuje priestor na zlepšenie súladu medzi nimi.

Pri hodnotení sa nakoniec zistilo, že sa musí zaistiť systematickejší základný dialóg vrátane rozhovorov o hlavných strategických dokumentoch. Inštitúcie EÚ – Komisia a nedávno vytvorená Európska služba pre vonkajšiu činnosť – by mali intenzívnejšie zapojiť EIB do vymedzenia politiky a do vývoja štátnych a sektorových stratégií, ktoré by zasa naopak mali tvoriť základ stratégií týkajúcich sa činnosti EIB. Konzultačný postup podľa článku 19, ktorý je navrhnutý tak, aby sa zaistil súlad projektov EIB s politikou EÚ pred konečným schválením zo strany EIB, by na úrovni projektov mala banka posilniť, aby poskytoval rozsiahlejšie informácie o tom, aký je príspevok operácie k dosiahnutiu politických cieľov EÚ.

4.2. Spolupráca s medzinárodnými finančnými inštitúciami/európskymi dvojstrannými finančnými inštitúciami

V rozhodnutí sa konkrétne predpokladá, že operácie EIB sa budú v rastúcej miere vykonávať v spolupráci s medzinárodnými finančnými inštitúciami alebo európskymi dvojstrannými

finančnými inštitúciami. Osobitná požiadavka bola stanovená pre spoluprácu s EBOR (a Komisiou) vo východnom susednom regióne, v Rusku a v Strednej Ázii.

Z hodnotenia vyplýva, že výška spolufinancovania zo strany EIB a medzinárodných finančných inštitúcií/európskych dvojstranných finančných inštitúcií v posledných rokoch výrazne vzrástla a v roku 2009 dosiahla 60 % z celkového financovania EIB na základe mandátu. V skúmanom období EIB postupne uzavrela sériu memoránd o porozumení (dvojstranných a mnohostranných) s hlavnými medzinárodnými finančnými inštitúciami/európskymi dvojstrannými finančnými inštitúciami v rôznych regiónoch, kde operácie prebiehajú. Niektoré memorandá o porozumení nadobudli platnosť počas súčasného mandátu: spoločné vyhlásenie úmyslu s Komisiou a EBOR pre východné susedné krajiny, Rusko a Strednú Áziu, rámcová dohoda NIF a dohoda o vzájomnej dôvere s KfW a AFD pre Stredomorský región a Afriku. Tieto memorandá o porozumení znamenajú upevnenie záväzkov v oblasti spolupráce operačného charakteru. Zvýšeným spolufinancovaním a spoluprácou sa zlepšila možnosť stanovenia konzistentných podmienok pre projekty a sektory medzi medzinárodnými finančnými inštitúciami, ako sa to vyžaduje v rozhodnutí.

Pokiaľ ide o druh operačnej spolupráce, pri hodnotení sa zistilo, že posun od súbežného spolufinancovania k spoločnému financovaniu môže v určitých prípadoch vyhovovať záujmom dlžníkov a zároveň zvýšiť efektívnosť finančnej podpory, ktorú poskytujú medzinárodné finančné inštitúcie. V tejto súvislosti by EIB mala naďalej podporovať koncepciu vzájomnej dôvery medzi EIB a ostatnými medzinárodnými finančnými inštitúciami/európskymi dvojstrannými finančnými inštitúciami tak, ako to v súčasnosti funguje, aj v kľúčových finančných mechanizmoch EÚ na základe nástroja predvstupovej pomoci, európskeho nástroja susedstva a partnerstva a nástroja rozvojovej spolupráce. Tým by sa obmedzilo zdvojovanie úsilia u spolufinancujúcich strán a uľahčil by sa vývoj, vykonanie a monitorovanie projektov zo strany iniciátorov, pretože by sa znížilo ich administratívne zaťaženie. Týmto opatreniami by sa mali ďalej podporovať osvedčené postupy EÚ, ako sú postupy v oblasti životného prostredia a obstarávania, pričom by sa prihliadalo na miestne systémy a ich lepšie využitie v súlade so zásadami a cieľmi Parížskej deklarácie o účinnosti pomoci a Akčného programu z Akkry.

5. ZÁVER

Ukázalo sa, že externý mandát EIB s podporou záruky EÚ je účinný nástroj v službách vonkajších politík EÚ na financovanie významných projektov v partnerských krajinách. V rozširujúcom sa a stále ambicióznejšom pláne vonkajších vzťahov EÚ sa zároveň poukazuje na potrebu zvýšenej súdržnosti politík a väčšej podpory pre partnerské krajiny, napríklad v ich boji proti zmene klímy a za účinné využívanie zdrojov, ktorý sa stal najvyššou prioritou EÚ.

Súdržnosť politík sa môže zlepšiť zaistením lepšieho zosúladenia rozsahu pôsobnosti mandátu s komparatívnymi výhodami a existujúcimi nástrojmi EIB a zlepšením usmernenia politiky s cieľom zabezpečiť posilnenie úlohy pri podpore politiky EÚ.

Pokiaľ ide o vykonávanie operácií, pri hodnotení sa dospelo k záveru, že EIB vykonávala svoje operácie efektívnym spôsobom, účinnosť by sa však mohla ešte zvýšiť posilnením jej právomoci na podporu iniciátorov počas celého trvania projektu. Zvýšenie podpory pre predkladateľov projektov získava väčšiu dôležitosť vzhľadom na to, že Parlament a Rada kladú nový dôraz na potrebu podporovať vplyv sociálneho a hospodárskeho vývoja. Splnenie

tohto cieľa bude vyžadovať, aby EIB posilnila ľudské zdroje pre svoje vonkajšie činnosti a zvýšila dostupnosť doplnkového financovania formou grantov.

Na základe tohto oznámenia a zistení riadiaceho výboru odborníkov a externého hodnotenia Komisia predkladá legislatívny návrh zameraný na zlepšenie súladu s politickými cieľmi EÚ a na zvýšenie pridanej hodnoty externých operácií EIB na druhú polovicu obdobia 2007 – 2013, na ktoré sa vzťahuje toto rozhodnutie.